

**МОТИВАЦІЯ СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ
ВНЗ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ
КУЛЬТУРОЮ ТА СПОРТОМ**

Лоза Тетяна, Хоменко Олександр

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Аннотація

В статті проаналізована мотивація студентів аграрних вищих навчальних закладів до занять фізичною культурою та спортом. Визначено, що більшість студентів позитивно ставляться до занять фізичною культурою. Основними причинами негативного ставлення є значущі фізичні навантаження та відсутність фізичних вправ, які їм подобаються. Встановлено, що значуща кількість студентів у вільний час мають недостатній рівень фізичної активності та в основному проводять вільний час за комп'ютером. Отримані дані дослідження необхідно врахувати в процесі організації занять фізичною культурою в аграрних вузах.

Ключові слова: мотивація, аграрний ВУЗ, студенти, фізична культура, спорт.

Annotation

The article analyzed the motivation of students of agricultural higher educational institutions to engage in physical culture and sports. Determined that most students have a positive attitude to physical culture lessons. The main reasons for the negative attitudes is significant physical exertion and lack of exercise that they like. Found out that a significant number of students outside of class time have an insufficient level of physical activity and mostly spend their free time at the computer. Obtained the study data should be considered in the process of organization of physical training in the agricultural universities.

Key words: motivation, agricultural university, students, physical culture, sports.

Постановка проблеми. Ефективне вирішення основних завдань фізичної культури та спорту у вищих навчальних закладах значною мірою залежить від мотивації студентів. За даними ряду науковців і практиків [5; 12], стан здоров'я студентів із кожним роком їх навчання у ВНЗ погіршується. Також науковці [6; 8] зазначають, що формування у молодого покоління мотивації до здорового способу життя потребує системної комплексної роботи, яка спрямована на діагностику, корекцію функціонального, психофізіологічного та духовно-морального стану людини.

Водночас дослідники [7; 9], визначивши специфіку взаємозв'язків мотивації студентів з рівнем рухової активності й показниками фізичного здоров'я, наголошують на тому, що формування позитивної мотивації студентів до занять фізичною культурою і спортом залежить від ряду чинників, а саме – зовнішніх і внутрішніх факторів формування мотивації студентів, спрямованих на вдосконалення процесу фізичного виховання; цілеспрямованої роботи кафедр фізичного виховання; активності викладачів; врахування індивідуальних особливостей студентів; пошуку нових підходів до організації занять.

У низці наукових досліджень

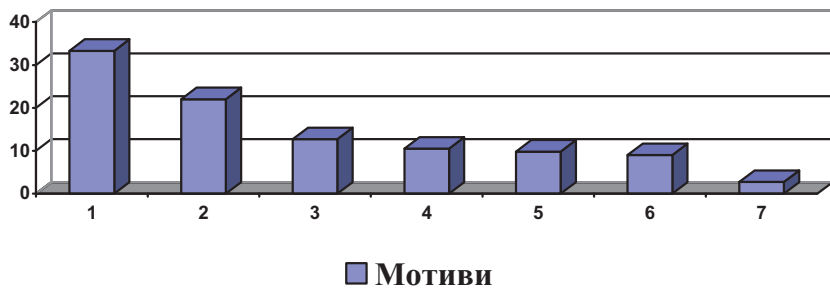

Рис. 1. Мотиви до занять фізичною культурою та спортом студентів аграрних спеціальностей, %

1 – удосконалення форми тіла, 2 – поліпшення стану здоров'я, 3 – спілкування з друзями, 4 – повага серед однокурсників, 5 – зниження зайвої ваги тіла, 6 – прагнення уникнути неприємностей з боку викладача, 7 – активний відпочинок, розваги.

[1; 3; 4; 11] звертається увага на проблему формування мотивації до занять фізичною культурою студентів вищих навчальних закладів нефізкультурного профілю. Зокрема, як відзначають дослідники, названий процес буде ефективним, якщо навчальні програми з фізичного виховання будуть враховувати запити й потреби студентів у сфері фізичної культури й спорту з обліком віково-статевих і соціально-демографічних особливостей. А одним з найважливіших критеріїв, що дозволяє регламентувати ефективність даного процесу, як стверджують дослідники, є досягнення особистістю такого стану, при якому реалізуються її індивідуальні й соціальні процеси з «самореалізацією».

Таким чином, вважаємо, що реалізація такого підходу дозволить студентам самостійно обрати форми фізкультурно-спортивної діяльності з урахуванням їх особистісних інтересів, схильностей і здібностей.

Дослідження виконане згідно з планом науково-дослідної роботи кафедри теорії і методики фізичної культури Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка на 2016–2020 рр., відповідно до теми «Теоретичні та методичні основи фізкультурної освіти різних

верств населення» (номер державної реєстрації 0116U000900).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У контексті нашого дослідження вагомими стали наукові праці, що стосуються проблем визначення пріоритетних мотивів і ціннісних орієнтацій студентів до занять фізичною культурою та спортом, зокрема Г. Безверхньої [2], Т. Круцевич [8], Т. Лози та Н. Петренко [9], Н. Москаленко та Т. Сичової [10], К. Ніколаєва [11] та ін. Водночас аналіз наукової літератури засвідчує необхідність вирішення питання формування мотивації студентів до занять фізичною культурою, оскільки їх зміст не завжди відповідає індивідуальним особливостям студентів та їх очікуванням від організації рухової активності.

Мета дослідження – дослідити мотивацію студентів аграрного ВНЗ до занять фізичною культурою та спортом.

Результати дослідження та їх обговорення. У дослідженні взяли участь студенти I та II курсів будівельної, ветеринарної та агрономічної спеціальностей Сумського національного аграрного університету у кількості 80 осіб. Методи дослідження включали: аналіз наукової літератури, анкетування, математичну обробку даних.

За результатами наших досліджень визначено, що 56,7 % студентів позитивно ставляться до занять фізичною культурою та спортом, 17,5 % – негативно та 25,8 % – байдуже. Серед причин негативного ставлення до занять ми отримали такі: 35,1 % опитуваних відзначили великі фізичні навантаження, 25,9 % – відсутність видів вправ, які подобаються, для 15,9 % не вистачає вимогливості з боку викладача, 10,1 % відмітили відсутність вправ, які їм подобаються, 8,7 % студентів не задовольняє спрямованість заняття, а 4,3 % – відсутність музичного супроводу. Водночас студенти зазначили, що не пропускають заняття фізичною культурою в університеті (48,2 %), іноді пропускають 26,9 %, намагаються не пропускати 16,3 % і ще 8,7 % опитаних пропускають заняття тому, що мають звільнення по хворобі. Отримані результати свідчать, що більшість студентів намагаються відвідувати заняття фізичною культурою в університеті, проте деякі з них не мають такої можливості, оскільки мають звільнення по хворобі. Таким чином, більшість студентів аграрних спеціальностей мають високі показники залучення до занять фізичною культурою у вищому навчальному закладі.

Також серед опитаних студентів аграрного університету 35,8 % задовольняє традиційна форма організації заняття, 25,1 % – самостійна, 18,9 % – групова, 12,1 % – позанавчальна та 8,1 % – секційна з обраного виду спорту.

Аналіз результатів анкетування показав (рис. 1), що основними мотивами студентів аграрних спеціальностей до занять фізичною культурою та спортом є удосконалення форми тіла (33,3 %), поліпшення стану здоров'я (22,0 %), спілкування з друзями (12,7 %), повага серед однокурсників (10,5 %), зниження зайвої ваги тіла (9,8 %), праг-

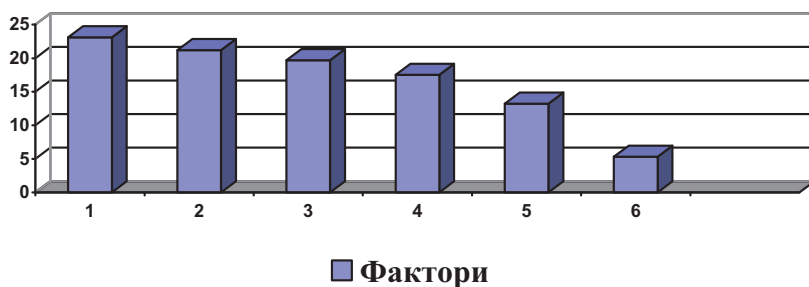

Рис. 2. Фактори здорового способу життя студентів аграрних спеціальностей, %

1 – загартування, 2 – гігієна, 3 – дотримання режиму дня, 4 – правильне харчування, 5 – відсутність шкідливих звичок, 6 – відвідування занять фізичною культурою у виші.

нення уникнути неприємностей з боку викладача (9,0 %), активний відпочинок, розваги (2,7 %). Визначені мотиви свідчать про те, що студенти загалом розуміють позитивну значущість фізичної культури та спорту на організм людини, проте й відзначають такі мотиви, що регулюють їх статус як студента серед однокурсників.

Також у процесі дослідження ми визначили мету студентів до занять фізичними вправами та руховою діяльністю в позанавчальний час. Так, для 45,2 % це спілкування з друзями, для 25,1 % – активний відпочинок, розваги, для 14,3 % – це одна із форм самовираження, для 9,8 % – поліпшення стану здоров'я і лише для 5,6 % – фізична культура і спорт це улюблене заняття.

Якщо говорити про види діяльності, якими займаються студенти у вільний від навчання час, то більшість студентів за нашими даними проводять вільний час за комп'ютером (39,8 %), дивляться телевизор (14,1 %), читають книги (11,5 %), а менша їх частина проводить час із друзями (10,8 %), займаються спортом (9,1 %), відвідують дискотеки (7,6 %), допомагають батькам (6,1 %) і відпочивають (1,0 %).

Отримані результати свідчать про низький рівень фізичної активності студентів, про переважно «сидячий» режим, що,

водночас, викликає необхідність урізноманітнення вільного часу студентів за рахунок підвищення їх рухової активності (що безпосередньо залежить від формування їх мотивації до цього) та підтверджує дані науковців [2-4; 11; 12] про низький рівень здоров'я та недостатність занять фізичною культурою у вільний від навчання час. В той же час ми визначили, що лише 15,1 % опитаних мають шкідливі звички.

Важливою складовою нашого опитування стало визначення факторів здорового способу життя, які застосовують студентів повсякденній діяльності (рис. 2). Для 23,1 % це загартування, для 21,2 % – гігієна, для 19,7 % – дотримання режиму дня, для 17,5 % – правильне харчування, для 13,2 % – відсутність шкідливих звичок, а для 5,3 % – відвідування занять фізичною культурою у виші. Серед опитаних студентів лише 24,4 % добре оцінили стан власного здоров'я, 35,7 % – на середньому рівні та 39,9 % – погано. Також студентам було запропоновано оцінити стан власної фізичної підготовки, в результаті чого 27,3 % оцінили її на відмінно, 34,4 % – добре, 22,1 % – задовільно та 16,2 % – погано. Це свідчить про необхідність організації занять фізичною культурою у вищому навчальному закладі таким чином, щоб вони позитивно

впливали на стан здоров'я студентів і рівень їх фізичної підготовки.

Найбільш привабливими видами спорту для студентів аграрних спеціальностей за нашими дослідженнями є такі: спортивні ігри (27,4 %), єдиноборства (26,3 %), легка атлетика (14,8 %), аеробіка (11,7 %), боротьба (9,1 %), веслування (5,2 %), плавання (3,5 %) та лижний спорт (2 %) (рис. 3). Проте, варто наголосити, що 42,9 % опитаних студентів займаються спортом у позаурочний час. Це також потрібно враховувати при організації занять фізичною культурою у ВНЗ.

Отримані в результаті наших досліджень дані свідчать про те, що необхідно враховувати мотиваційні пріоритети студентів аграрних спеціальностей при побудові навчальних і позанавчальних занять фізичною культурою та спортом.

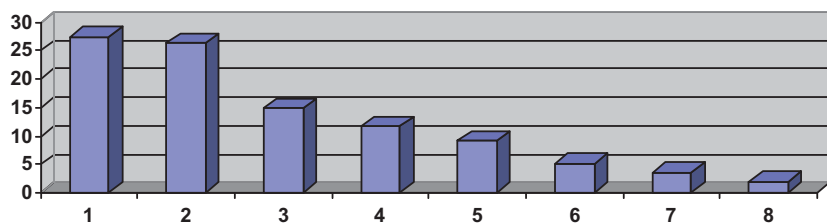
Висновки. Узагальнивши матеріал, представлений у науковій статті, варто наголосити на тому, що важливим засобом підтримки фізичного стану особистості є заняття фізичною культурою та спортом. Тому мотивацію студентів до занять фізичною культурою та спортом розглядаємо як цілеспрямований процес позитивного впливу на особистість засобами фізичної культури з метою позитивного ставлення індивіда до цінностей фізичної культури і відповідно до занять нею з метою збереження та зміцнення здоров'я.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у визначення завдань і засобів професійно-прикладної підготовки студентів аграрних спеціальностей.

Література

1. Амеліна С.М. Теоретико-методичні основи формування культури професійного спілкування студентів вищих аграрних навчальних закладів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед.

■ Види спорту

Рис. 3. Види спорту, які подобаються студентам аграрних спеціальностей, %

1 – спортивні ігри, 2 – одноборства, 3 – легка атлетика, 4 – аеробіка, 5 – боротьба, 6 – плавання, 7 – веслування, 8 – лижний спорт.

- наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Світлана Миколаївна Амеліна; Харківський національний педагогічний університет імені Г. Сковороди. – Харків, 2008. – 40 с.
2. Безверхня Г.В. Мотивація до занять фізичним вихованням студенток педагогічних спеціальностей / Г.В. Безверхня, М.І. Маєвський // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2015. – № 1. – С. 10–15.
 3. Бондаренко І.Г. Засоби професійно-прикладної підготовки у фізичному вихованні студентів-екологів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. та спорту : спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / Ірина Григорівна Бондаренко ; Дніпропетровський державний інститут фізичної культури і спорту. – Дніпропетровськ, 2009. – 17 с.
 4. Галєєва А.П. Організаційно-педагогічні умови виховної діяльності у вищому аграр-

- ному навчальному закладі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія та методика виховання» / Антоніна Петрівна Галєєва ; Дрогобицький державний педагогічний університет імені І. Франка. – Дрогобич, 2009. – 22 с.
5. Грибан Г.П. Життєдіяльність і рухова активність студентів / Г.П. Грибан. – Житомир : Рута, 2009. – 593 с.
 6. Демінська Л.О. Аналіз змісту й умов використання здоров'язберігаючих технологій у системі загальноосвітніх шкіл / Л.О. Демінська // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2011. – № 11. – С. 23–26.
 7. Захаріна Є.А. Формування мотивації до рухової активності у процесі фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. та спорту : спец. 24.00.02

«Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / Євгенія Анатоліївна Захаріна ; Національний університет фізичного виховання і спорту України. – К., 2008. – 22 с.

8. Круцевич Т.Ю. Сформованість цінностей індивідуальної фізичної культури студентів різних відділень ВНЗ / Т. Ю. Круцевич // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2008. – № 3–4. – С. 103–106.
9. Лоза Т.О. Визначення мотивації та інтересів студентів економічних спеціальностей до фізкультурно-оздоровчих занять / Т.О. Лоза, Н.В. Петренко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_FV/Petrenko_002.pdf
10. Москаленко Н.В. Мотиваційні пріоритети студентів до занять фізичною культурою і спортом / Н.В. Москаленко, Т.В. Сичова // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2012. – № 2. – С. 10–14.
11. Ніколаєв К. Формування мотивації до занять фізичною культурою студентів вищих навчальних закладів не фізкультурного профілю / К. Ніколаєв // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. Сухомлинського. – 2010. – Вип. 1. – С. 135–142.
12. Савчук С. Аналіз стану соматичного здоров'я студентів вищого технічного навчального закладу / С. Савчук // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я студентів у сучасному суспільстві. – 2011. – № 3. – С. 79–82.

